

ΑΡΘΡΟ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Επικοινωνία:

Γραφείο Επικοινωνίας
Τομέας Προώθησης και Προβολής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τηλ. 22894304
ηλ. διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy,
ιστοσελίδα: www.pr.ucy.ac.cy

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ: Ιδού η ευκαιρία!

*** του Καθηγητή Κωνσταντίνου Χριστοφίδη**

Το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο είναι το πιο βασικό συστατικό μιας Ιατρικής Σχολής. Χωρίς αυτό δεν υπάρχει ιατρική εκπαίδευση. Τελεία. Ο William Osler, ένας διακεκριμένος Καναδός καθηγητής, γνωστός για τις πρωτοποριακές του απόψεις και πρακτικές στη διδασκαλία της Ιατρικής - ο πρώτος Καθηγητής Ιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου John Hopkins στη Βαλτιμόρη και, στη συνέχεια, Καθηγητής Ιατρικής στην Οξφόρδη - εισήγαγε τη διδασκαλία παρά-των-κλινών-των-ασθενών. Με την πρακτική αυτή, μετέτρεψε την ιατρική εκπαίδευση από θεωρητικό αντικείμενο σε πρακτικό, συνδυάζοντας έτσι την επιστημονική γνώση με την αλληλεπίδραση με τους ασθενείς. Πώς αλλιώς θα εκπαιδευθεί ένας φοιτητής αν δεν μνηθεί ζωντανά, στο νοσοκομείο, στη θεραπεία των ασθενών; Ποιος πολίτης θα είχε εμπιστοσύνη σε έναν γιατρό που δεν είδε ποτέ του ασθενείς; Δεν είναι τυχαίο που όλες οι Ιατρικές Σχολές στον ανεπτυγμένο κόσμο χρησιμοποιούν τη μέθοδο αυτή.

Οι κλινικοί ακαδημαϊκοί (δηλαδή οι καθηγητές Ιατρικής που ασχολούνται με την πρακτική εκπαίδευση των φοιτητών στο νοσοκομείο – την παρά-την-κλίνη-των-ασθενών εκπαίδευση) επιλέγονται από τις Ιατρικές Σχολές. Ασκούν ιατρική μαζί με τους μη ακαδημαϊκούς νοσοκομειακούς συναδέλφους τους, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Παράλληλα, όμως,

διδάσκουν τους φοιτητές Ιατρικής και διεξάγουν έρευνα, είτε σε ιατρικά εργαστήρια, είτε συλλέγοντας επιστημονικές πληροφορίες από την καθημερινή τους ιατρική άσκηση. Όσοι γιατροί εργάζονται σε πανεπιστημιακά νοσοκομεία χωρίς να είναι ακαδημαϊκοί, αναμένεται επίσης να διδάσκουν, εφόσον το επιθυμούν. Ενδέχεται, μάλιστα, πολλοί από αυτούς να διεξάγουν έρευνα και να δημοσιεύουν τα αποτελέσματά τους σε ακαδημαϊκά περιοδικά. Επομένως, ένα Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο είναι ένα ίδρυμα, στο οποίο το ακαδημαϊκό έργο και η κλινική άσκηση συνδέονται άμεσα, προς όφελος των ασθενών και, βεβαίως, των αυριανών γιατρών (των φοιτητών).

Ένα ποιοτικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο είναι συνήθως πολύ καλά στελεχωμένο και επωφελείται τα μέγιστα από τους ακαδημαϊκούς που εργάζονται σε αυτό. Διακατέχεται από μια ατμόσφαιρα μάθησης, διαπερνάται από μια κουλτούρα επιστημονικής αναζήτησης, και, όπως δείχνει η διεθνής εμπειρία, συνήθως προσελκύει τους καλύτερους γιατρούς της περιοχής. Διάφορες πηγές χρηματοδότησης (π.χ. κρατική χρηματοδότηση, ιδιωτικές χορηγίες, κοινοτικά κονδύλια, κ.λπ.) για σκοπούς έρευνας, συμπληρώνουν τα έσοδα του νοσοκομείου, με αποτέλεσμα την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας εξοπλισμού.

Όπως και να το δει κανείς, τα Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία είναι ο πυρήνας των σύγχρονων Ιατρικών Σχολών και αποτελούν τεράστιο πλεονέκτημα για κάθε πανεπιστήμιο και τη χώρα που εδρεύει.

Είμαστε μια χώρα που παρά την ημικατοχή και τις αντιξοότητες πέτυχε πολλά τις τελευταίες δεκαετίες. Όμως μπορούμε πολύ περισσότερα. Δεν πρέπει να δεχθούμε να παραμένουμε η μόνη χώρα της Ευρώπης χωρίς κρατικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο (η μόνη εξαίρεση είναι το Λουξεμβούργο, το οποίο όμως, καθότι στην καρδιά της Ευρώπης, έχει άμεση πρόσβαση σε πληθώρα Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων σε γειτονικές χώρες). Κάποιοι κατηγορούν το Πανεπιστήμιο Κύπρου ότι θέλει να επιβληθεί και να οικειοποιηθεί τα Κρατικά Νοσηλευτήρια. Κάτι τέτοιο, κατηγορηματικά, δεν ισχύει. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι τα κρατικά νοσοκομεία δεν μας ανήκουν (πώς θα μπορούσε να είναι διαφορετικά;) – ανήκουν σε ολόκληρη την κοινωνία, η οποία τα διαχειρίζεται μέσω της εκάστοτε εκλεγμένης κυβέρνησης. Αυτό που ζητούμε είναι συνεργασία με τα κρατικά νοσοκομεία για αμοιβαίο όφελος όλων των εμπλεκόμενων – των ασθενών, των φοιτητών, και της επιστημονικής έρευνας. Όπως συμβαίνει σε αντίστοιχες περιπτώσεις σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο, θέλουμε να συνεργαστούμε με τα κρατικά νοσοκομεία γιατί γνωρίζουμε καλά ότι οι συνέργειες που θα δημιουργηθούν θα προσδώσουν μια καινούρια διάσταση στην παροχή υγείας στη χώρα μας.

Έχοντας μιλήσει με πολλούς κρατικούς γιατρούς, είμαι βέβαιος ότι κατανοούν την προστιθέμενη αξία που θα προκύψει. Καθότι μάλιστα, λόγω του λειτουργημάτων τους, έχουν ταχθεί στην υπηρεσία των ασθενών, κατανοούν πολύ καλά τα τεράστια πλεονεκτήματα που θα προκύψουν τόσο για τους ασθενείς, όσο και για τους αυριανούς γιατρούς, τους οποίους, μάλιστα, θα έχουν τη χαρά και την τιμή να έχουν συν-εκπαιδέσει στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο. Βεβαίως οι πανεπιστημιακοί γιατροί χρειάζεται να δείξουν μετριοπάθεια και ταπεινοφροσύνη, στο μέτρο, ιδιαίτερα, που θα αρχίσουν να

συνεργάζονται με έναν ιστορικό θεσμό της χώρας μας. Όχι μόνον γιατί ο θεσμός αυτός έχει τις δικές του συνήθειες, αλλά και γιατί αξίζει τον οφειλόμενο σεβασμό του «νέου» προς τον «παλιό». Το Γενικό Νοσοκομείο είναι ένας θεσμός που, ακόμη και με τις αδυναμίες του, αποτελεί κομμάτι της σύγχρονης Ιστορίας του τόπου μας, που στάθηκε δίπλα στους Κύπριους πολίτες στις πιο τραγικές και δύσκολες ώρες της ιστορίας μας. Ενθουμούμενοι την προσφορά του το 1963-64, το 1974 και σε άλλες δύσκολες στιγμές καλούμαστε, μέσα από την καλόπιστη συνεργασία πανεπιστημίου – νοσοκομείων να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις της εποχής και να συν-δημιουργήσουμε τη νέα υγειονομική πραγματικότητα στο χώρο μας.

Όλοι αναγνωρίζουμε τον έντονο ανταγωνισμό που επικρατεί στην εποχή μας, σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Πριν από μερικές μέρες, ο Γενικός διευθυντής της Dell έγραφε ότι δεν υπάρχει πλέον θέση γι' αυτούς που αδυνατούν να προβούν σε σημαντικές αλλαγές και μετασχηματισμούς. Το μέλλον ανήκει στους προσαρμοστικούς, τους καινοτόμους, τους τολμηρούς, τους οραματιστές. Ο τομέας της υγείας, όπως και της παιδείας, είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστικός. Στο βαθμό στον οποίο πρόκειται για πολύ σημαντικούς τομείς, οι οποίοι παρέχουν δύο από τα σημαντικότερα κοινωνικά αγαθά, χρηματοδοτούμενοι από τον φορολογούμενο πολίτη, πρέπει να διαθέτουν μηχανισμούς διαρκούς ανανέωσης και προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Διαφορετικά, τα δημόσια αγαθά απαξιώνονται και το δημόσιο χρήμα σπαταλιέται.

Θεωρείται αυτονόητο σε όλο τον ανεπτυγμένο κόσμο ότι είναι αναγκαίο τα νοσοκομεία να θέτουν κριτήρια αριστείας και, φυσικά, να τα εφαρμόζουν. Ο τομέας της υγείας διεθνοποιείται, όχι μόνο επειδή μπορεί κάποιος να ταξιδέψει και να βρει τον θεράποντα γιατρό του σε όποια χώρα επιθυμεί, αλλά και λόγω της τηλεϊατρικής. Ήδη χειρουργοί, ενώ βρίσκονται στο Μόντρεαλ, πραγματοποιούν επεμβάσεις στη Σιγκαπούρη! Χρειάζεται, λοιπόν, μια συντονισμένη εθνική προσπάθεια για να προσελκύσουμε τους καλύτερους γιατρούς, από τα καλύτερα νοσοκομεία και τα καλύτερα πανεπιστήμια, για να δημιουργήσουμε ένα πανεπιστημιακό νοσοκομείο που θα ανοίξει νέους ορίζοντες και νέες προοπτικές στον τομέα της υγείας στη χώρα μας.

Ο συντηρητικός λόγος που, σε ορισμένες περιπτώσεις, εκφέρεται από τις συντεχνίες δεν υπηρετεί το συλλογικό συμφέρον, αλλά μόνο το επιμέρους, στενά συντεχνιακό. Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι το γενικό και τα επιμέρους συμφέροντα δεν ταυτίζονται. Όπως δεν ισχύει πως «ό,τι καλό για τη General Motors είναι καλό για την Αμερική», έτσι δεν ισχύει πως «ό,τι είναι καλό για τις συντεχνίες είναι καλό για την κοινωνία». Είναι κι αυτό ένα από τα πολλά διδάγματα της οικονομικής κρίσης που βιώνουμε. Το επιχείρημά των συντεχνιών ότι πρόκειται να δημιουργήσουμε γιατρούς διαφόρων ταχυτήτων είναι αναχρονιστικό - δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις. Οι διαφορετικές ταχύτητες είναι απαραίτητες εκεί που οι ανάγκες είναι πολλαπλές και διαφορετικές. Τι πιο ορθολογικό από το να μην θέλουμε να φορέσουμε το ίδιο νούμερο παπουτσιού σε διαφορετικούς ανθρώπους; Ξαναλέω: όταν οι ανάγκες χαρακτηρίζονται από πολλαπλότητα (π.χ. και φροντίδα ασθενούς και εκπαίδευση φοιτητή και παραγωγή έρευνας και διάχυση της νέας γνώσης στο

νοσοκομείο), η ορθολογική επιλογή για την προαγωγή του γενικού συμφέροντος είναι η δημιουργία πολλαπλότητας στο εσωτερικό ενός συστήματος.

Υπάρχει επίσης μια φιλολογία γύρω από την αναγκαιότητα της αξιολόγησης. Πρόκειται για μια ακόμα αναχρονιστική συζήτηση – σε κανένα μέρος του ανεπτυγμένου κόσμου δεν αμφισβητείται ότι η συνεχής αξιολόγηση πρέπει να είναι στο DNA κάθε υγιούς οργανισμού. Χωρίς αξιολόγηση δεν επιλέγονται οι καλύτεροι, ούτε βελτιώνονται τα άτομα και οι οργανισμοί. Η αξιολόγηση μας κρατά όλους σε εγρήγορση και προσηλωμένους στον πυρήνα της δουλειάς μας, ο οποίος είναι πάντοτε αλλοκεντρικός – η εκπαίδευση του φοιτητή, η θεραπεία του ασθενούς, η προστασία του πολίτη, κ.λπ. Επιπλέον, η σύγχρονη τάση (π.χ. στη Βρετανία με το δημοφιλές Εθνικό Σύστημα Υγείας) είναι να δημοσιεύονται εκθέσεις για την ποιότητα των νοσοκομείων (όπως γίνεται ήδη και με τα πανεπιστήμια). Τα κρατικά μας νοσηλευτήρια σε ποια θέση θα ήθελαν να βρίσκονται;

Η πρόσβαση στην παιδεία είναι βασικό στοιχείο κοινωνικής δικαιοσύνης και ο πλέον αποτελεσματικός μηχανισμός κοινωνικής κινητικότητας (δηλαδή ανέλιξης των οικονομικά αδύνατων πολιτών). Η πρόσβαση μιας ολόκληρης κοινωνίας σε ένα πανεπιστημιακό νοσοκομείο υψηλών προδιαγραφών είναι ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας. Αυτός είναι και ο στόχος του Πανεπιστημίου Κύπρου: να μπορέσει, δηλαδή, μαζί με τους γιατρούς των δημόσιων νοσηλευτηρίων να οικοδομήσει ένα Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο, όπου όλοι οι άνθρωποι του τόπου μας θα έχουν πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου υπηρεσίες δημόσιας υγείας, και όπου οι αυριανοί γιατροί θα λαμβάνουν την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση. Σε αυτή την προσπάθεια είμαι σίγουρος ότι όλοι οι πολίτες είναι δίπλα μας. Στο κάτω-κάτω έχουμε όλοι συμφέρον να έχουμε εξαιρετικούς γιατρούς – όλοι θα περάσουμε από τα χέρια τους!

Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοφίδης

Πρύτανης Πανεπιστημίου Κύπρου